

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

58. De filiabus iræ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Vnde aduertant homines cholericus, qui cito inflammantur, & prorumpunt in appetitus vindictæ irrationabiles, & inordinatos, quod non peccant, saltem mortaliter, nisi cum voluntas liberè consentit, aut cum sunt ita negligentes, vt, cum possint frænare tales appetitus, non frænent, nec cohibeant. Dixi autem iram habere rationem boni, vel mali, cum ex libera voluntate est, quia non semper ira est peccatum: aliquando enim est virtus, cum secundum rationem rectam irascimur contra dæmonem, à quo malum accepi mus. Irascimur autem inferendo ei malum, dum in nullo ei acquiescere decernimus. Irascimur etiam contra peccatum, ipsum à nobis relegare conantes. Aliquando ira est peccatum, & hoc in quinque maxime casibus.

Primò, ex parte eius, cui irascimur, cum non est dignus illo malo, quod per iram volumus ipsi inferri.

Secundò, cum, etsi dignus est malo, tamen non tanto.

Tertiò, cum, etiam si tanto dignus sit, tamen præter ordinem inferri volumus; vt, qui per se ipsum mortem vult inferri occisori fratris sui: quamuis enim dignus sit, tamen non est rectus ordo talis.

Quartò, quando, etiam si omnia ista seruentur, tamen non est debitus finis: non enim ex iustitiæ zelo, vel amore virtutis, sed potius ex odio personæ id volumus. In his quatuor casibus ira est mortale peccatū ex genere suo: & verè est mortale, cum est materia grauis, nec deest plenus rationis consensus.

Quintò, his quatuor seruatis, putà, quod subiectum sit dignum malo, & tanto, & seruetur ordo, & finis, adhuc potest esse peccatum iræ ex parte motus sensitivæ partis, cum est nimia perturbatio: & hoc ex se veniale est.

De filiabus Iræ.

CAPVT LVIII.

IRa sex habet filias, indignationem, tumorem mentis, clamorem, contumeliam, blasphemam, seu maledictionem, & rixam. In quarum declarationem aduerte, iram tres habere status.

Primus enim concipitur interius tantum.

Secundus exterius aliquo signo manifestatur.

Tertius ad opus pertinet, in quo vindicta cōsistit. Hi status

signi

significatur Matth. 5. per illa verba, *qui irascitur fratri suo, qui dixerit racha*, hæc enim vox, interiectio est iram manifestantis, *qui dixerit fatues*: iam enim per tale verbum iniuria afficitur frater. Ratione horum, duas habet virtutes contrarias.

Nam ira interior opponitur mansuetudini: hæc enim virtus frenat motus, & concitationes, & appetitus interiores ad vindictam, ne insurgant, aut immoderate insurgant.

Rursus ira opponitur clementiæ, ratione exterioris actus: clementia enim animum iam concitatum cohibet, ne exterius procedat ad vindictam: vnde Cicero dixit, animus concitatur ad puniendum, per clementiam retinetur. Qua parte ergo ira interius consistit, duas habet filias, indignationem, & mentis tumorem.

Indignatio est, qua homo indignum reputat sua familiaritate, & colloquio cum, a quo malum accepit, & hæc mortale est in tribus casibus.

Primus, cum in tantum proceditur, vt homo paratus sit non iuuare proximum illum, etiam in his, in quibus tenetur de præcepto.

Secundus, cum adest contemptus interior personæ.

Tertius, cum scandalum notabile sequitur ex tali subtractione ab amicitia, & conuersatione. Extra hos casus, est veniale.

Tumor mentis, est audacia quædam, qua homo insurgere audet, ad vindictam sumendam, ex qua variæ cogitationes in mente sequuntur, quibus homo cogitat modum vindictæ, & iuxta peccatum, quod est in vindicta, sic etiam erit in hoc tumore.

Qua parte verò ira in signo exteriori consistit, oriuntur tres filie.

Clamor, qui est inordinata, & confusa loquutio, & ex se veniale est, nisi ob scandalum fiat mortale.

Contumelia, id est, verbum iniuriosum.

Blasphemia, id est, maledictio in Deum, vel proximum: de quibus dixi in instructione satis.

Qua parte autem ira est in opere, habet filiam rixam, sub qua est bellum, & vulnera, & contentiones, & alia huiusmodi. Hæc sufficiant de Ira.